

УДК 316.42(477)(063)
ББК 60.550(4Укр)я43
К 20

Укладачі:

А. А. Мельниченко – кандидат філософських наук, доцент, декан факультету соціології і права НТУУ «КПІ» імені Ігоря Сікорського;

П. В. Кутуєв – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології факультету соціології і права НТУУ «КПІ» імені Ігоря Сікорського;

О. О. Онуфрієнко – аспірантка кафедри соціології факультету соціології і права НТУУ «КПІ» імені Ігоря Сікорського.

Капіталізм, популізм та модерн : VIII міжнародна науково-практична конференція з соціології (м. Одеса, 18-19 травня 2017 р.) / Укладачі А. А. Мельниченко, П. В. Кутуєв, О. О. Онуфрієнко. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 344 с.

ISBN 978-966-916-327-1

Конференція зосереджується на фундаментальних історичних та соціальних теоретичних питаннях взаємовідношень між капіталізмом, лібералізмом та модерном. Коло «добročесності», де ринки вивільняють інтереси від пристрастей, витворюють відповідальних індивідів, роблять працю такою, що винагороджує за допомогою розповсюдження поділу праці та, врешті-решт, досягають кульмінації у процесах зростання заможності й демократії - всі ці процеси вочевидь не є гарантованою данністю. Ба більше, «коло добročесності» незрідка трансформується у «порочне коло». Коли це трапилось? Які фактори пояснюють цю трансформацію? Саме до цих проблем звертаються автори доповідей учасників конференції.

**УДК 316.42(477)(063)
ББК 60.550(4Укр)я43**

ЗМІСТ

КОНЦЕПЦІЯ КОНФЕРЕНЦІЇ	10
-----------------------------	----

ТЕЗИ УЧАСНИКІВ ПЛЕНАРНОГО ЗАСІДАННЯ

Андрюс Н. А. Поддержка малого и среднего промышленного предпринимательства как стратегический вектор развития национальной экономики Беларуси	12
Geraskov S. V. Ukraine's image in Japan: forming factors (experts' vision)	14
Злобіна О. Г. Народ vs влада: популізм в оцінках та очікуваннях населення	15
Козлирон Н. В., Костюкевич С. В., Баханов А. Г. Глобальные тренды в сфере образования: знание как капитал и знание как товар	17
Кукуш Н. В., Якубін О. Л. Місце мас значення або де прихований «архімедовий важіль» поширення інновацій?	19
Кукуш Н. В., Якубін О. Л. Держава, бізнес та інноваційний розвиток	22
Мельниченко А. А. Стратегія модернізації системи вищої освіти: поміж капіталізмом та популізмом	24
Salvatore Babones American Tianxia: China, the United States, and the End of History	27
Weston C. The Korean Island: North and South Korea between Geopolitics and Geoeconomics	28
Wojciech Rafalowski, Natalia Letki The use of valence in parliamentary campaigns	29
Акимов О. А. Підготовка інженерів нового типу в умовах когнітивного капіталізму	32
Битинський А. В. Типологія теорій модерної держави	34
Баханов А. Г. Роль больших данных в социально-экономических исследованиях	36
Безубишкін С. С. Гражданская активность и реализация моделей национального государства в Украине	38
Будак Ю. Подування мережі – чи так легко, як здається?	40
Авотин М. N. Discourse concerning the sources of formation of precariat in structure of capitalist society	42
Битинський В. Ю. Чи є місце світ-системному аналізу у політичних дослідженнях. Інтердисциплінарний	45
Брустиков М. Е. Гомосексуализм у середовищі еліти російського суспільства початку ХХ ст.: соціальні передумови поширення	47
Насиченко Л. Ф., Симоноглона Н. О. До питання вимірювання популізму	49
Насиченко Л. Ф. Верги національної трансформації: польський досвід	51
Насиченко Л. В. Роль держави в становленні української незалежності	52
Носаруків О. Ю., Щиоль І. В. Роль історичних досліджень в політичній соціології: версія з точки зору «великих даних»	54
Савинова В. Підвищений потенціал методик вимірювання «авторитарності» в суспільстві української держави	56
Ходуш І. В. «Приматіаншіонніе тренды» в контексте ценностей нового индивидуализма	58
Шурбаєв С. Г. Економічний розвиток як умова демократії	61

ВЕРСІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ: ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД

Для сучасної теорії соціальних трансформацій проблема модернізації країн «периферії та «напівпериферії» є однією з принципово важливих. Без вирішення цієї проблеми, зокрема і в нашій державі, вкрай важко сподіватися на зміцнення інституціональної структури українського суспільства, поширення соціальних змін. Можливим виходом з ситуації є визнання українським суспільством спільних з центральноєвропейськими країнами символічних маркерів, посилення інституційних та соціокультурних засад соціального поступу, важливою ознакою якого є якісна зміна повсякденних норм та практик. Саме культура, як імператив, сукупність соціальних норм та практик, відіграє вирішальну роль в інституційних змінах і визначає траєкторію подальшого розвитку.

При цьому, поза сумнівом, релігійна та морально-нормативна складова відіграють визначальну роль в процесі створення якісно іншого соціального дизайну. Такий дизайн майбутнього не може замінити популістська і безвідповідальна європейська риторика політичного класу, яка усуває на суспільні маргінали змістовне обговорення проблеми ціннісної модернізації в публічній та приватній сфері.

Тим цікавішим є критичний аналіз польського морально-нормативного, соціокультурного та інституційного досвіду III Речі Посполитої: ліберальної візії національної трансформації, механізмів функціонування посткомуністичної влади, яка є органічно пов'язаною з посткомуністичною трансформацією: соціально-економічним розвитком (соціальною мобільністю, розподілом праці, поліпшенням добробуту, здобуттям емансипаційних цінностей (цінностей самовираження), усталеною демократією, яка уособлює вимір інституціоналізації, забезпечуючи її як на рівні норм, так і в площині реальних дій.

В Польщі та Україні, особливо в останні роки, все яскравіше проявляється антиномічна до ліберального тренду тенденція. Впевненість в остаточній перемозі ідеології лібералізму в суспільстві поступово згасає і все актуальнішим стає переосмислення домінуючої ліберальної ідеологічної моделі. Актуалізуються нові орієнтири соціального поступу: ціннісні альтернативи, які опонують світоглядно вихолощеному, передусім на пострадянському просторі, концепту лібералізму. Поступово, і це особливо помітно в Польщі, громадянське суспільство все частіше апелює до концепту «спільного блага», якісно нової місії соціальних спільнот, соціальному діалогу з державою в процесі національної трансформації. Переосмислюється роль влади в формуванні стратегії соціального партнерства: між працевдавцями та найманими працівниками.

В контексті польського та українського досвіду все більш очевидною є криза «постметафізичного лібералізму»(Й.Шапіро, З.Краснодебський), який – як доводить також і український досвід – постійно розширює свої монологічні вимоги, уникаючи серйозних інтелектуальних дискусій з іншими ідеологічними та моральними концептами. Таке панування редуційної версії ліберальної ідеології суперечить класичним ліберальним зразкам, усе більше тяжіє до інтелектуальної редуції, звужуючи простір для демократії, національного та культурного самовираження. Підтримуючи демократичну тенденцію розвитку українського суспільства, вважаємо вкрай важливим осмислення соціальних альтернатив пануючим формалізму та цинізму як ідеологічним стрижням патримоніального суспільства, що унеможливають соціальні зміни. Однією з таких альтернатив могла б стати політико-ідеологічна модель «третього шляху», яка отримала політичну підтримку в діяльності урядів кількох центральноєвропейських країн. Альтернативою, поза сумнівом, може бути християнська соціально-етична альтернатива Іоана Павла II, теоретичні розвідки відомих представників, комунітаризму, критичної соціальної теорії Ці концепти спрямовані на подолання крайнощів лівого, соціалістичного та правого, ліберального полюсів традиційного політико-ідеологічного спектра. В їх основі лежить соціально-етична доктрина, що базується на міцному культурному підґрунті, яке надає легітимацію ідеям людської гідності, соціальної справедливості, рівних можливостей, розвитку людського та соціального капіталу.